

Preproste besede

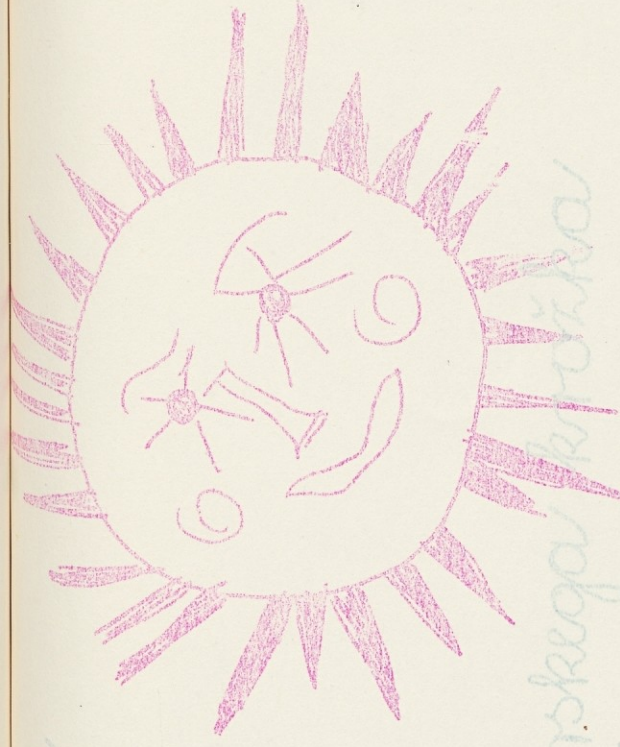
Mami
za
praznik

glasilo novinarskega kroga
osnovne šole Šent Rupert

šolsko leto 1972/73
leto III.
Številka 3

Uredniški odbor: Miro Brezovar, Zdenka Jurčič,
Bojan Bučinel, Janko Lenič in Branko Markelj

Mentorja: D. in J. Zupan

NAPAD NA POSTOJANKO V ŠENTRUPERTU

Janez Vipotnik, naša vidna osebnost družbeno-političnega življenja, se takole spominja napada na belogardistično postojanko v Šentrupertu:

"Še najbolj mi je ostal v spominu 1. maj 1943. leta, ko sem se znašel s Cankarjevo brigado in s I. bataljonom XIII. proletarske brigade v gozdnatih hribih nad Šentrupertom na Dolenjskem. Tudi mi smo hoteli najbolj svečano proslaviti naš delavski praznik - in kako naj ga proslavimo drugače kot z velikim napadom na okupatorjeve postojanke! Napravili smo načrt za napad na obe postojanki v Šentrupertu. Za prvo smo vedeli, da je v župnišču - za drugo nismo vedeli.

Še preden je prvomajsko sonce osvetilo kotlino pod nami, smo se že spuščali s pobočij v napad. Spričo nenadne akcije je bil okupator sprva presenečen in kaj kmalu smo opravili z onimi v župnišču.

Veseli smo sč sprehajali po Šentrupertu in iskali še drugo postojanko. Nešteto krat smo zavili okoli cerkvenega zvonika, ne da bi se nam kaj pripetilo. Nenadoma pa Resk-bum! se razpoči pred nami bomba. Ozrli smo se v zvonik in zagledali gori v lini sedem belogardistov. Hitro smo poiskali zavetje in začeli streljati. V Cankarjevi brigadi je bil tudi neki fant z Bučke na Dolenjskem. Prav on se je splazil s tovariši do zvonika in ga zažgal.

"Ogenj in dim bosta že pregnala belčke iz zvonika!" so si mislili fantje. In se niso zaotili. Kot bi zažgal kres v dimniku, je zagorelo v zvoniku - in plameni so lizali leseno ogrodje vse do vrha zvonika. Takrat se od srednjega okna zvonika oglasi presunljiv glas: "Milan, Milan, reši me!"

Milan se ozre kvišku in zagleda na oknu svojega brata.

"Stojte, tovariši! Njega so gotovo prisilno mobilizirali belogardisti. Poznam ga in jamčim zanj!" je zaklicel Milan svojim tovarišem.

Hitro so začeli razmetavati cerkvene klopi, ki so jih še malo prej s takšno vnemo nosili na ogenj. Ves k okajen in opečen se je Milanov brat še z enim belogardistom predal partizanom. Brata sta skočila drug k drugemu in se prav po bratovsko objela.

Milanov brat je povedal, da so ga prisilno mobilizirali komaj pred 14 dnevi in ga takoj poslali v to postojanko v Šentrupertu.

"Gori v zvoniku komandára neki dezerter, ki je zbežal od partizanov. Zelo se boji, da bi ga umeli. Tudi nam je zagrozil, da bo vsakega takoj ustrelil, če se bo hotel kdo predati. Ko pa je dim zakril ves zvonik in se nismo več mogli videti med sabo, sva se s prijateljem splazila navzdol po zvoniku in ko sem odprl okno, sem zagledal med prvimi svojega brata!"

Milanov brat se seveda ni smel več vrniti domov in se je s svojim prijateljem pridružil partizanom ter je še marsikatero zagodel svojim bivšim gospodarjem."

Dogodek smo obnovili ob 30-letnici napada na belogardistično postojanko, članek pa je izšel v Ljubljanskem dnevniku pred 15 leti.

Za staro pravdo

Z A S T A R O P R A V D O

Plemiči in druga gospoda so mislili, da je Slovenec ustvarjen za kmeta tlačana. Mislili so, da mora biti Slovenec, tlačan, njihov vir dohodkov. Zato so nabijali davščine, kolikor se jim je vzljubilo. Kmetje niso več mogli vzdržati in zato so se začeli upirati. Njihovi upori so se začeli v 15. stoletju. Kmetje so šli v boj z geslom: "Boj za staro pravdo!" Kmetje s tem geslom niso zahtevali preveč, nasprotno: premalo! A za takratne razmere je bilo že to dovolj, da so se ob tem, ko jim je takratna cerkev stalno trobila na ušesa, da bodo pogubljeni, če dvignejo roko zoper graščaka. Kmetje so hoteli svojo pravico in zato so začeli ustanavljati kmečke zveze. Preko teh so pošiljali pritožbe k cesarju. Niso vedeli, da je cesar ravno tak graščak in da vrana vrani ne bo izključevala oči. Ko tako niso nič dosegli, so začeli pripravljati punte. Tako je nastal leta 1573 velik kmečki punt. V tem punktu so se Slovenci in Hrvati združili že takrat kot bratje in napadli gradove. Graščaki so zatrli upor in tako dobili v svoje roke "kralja" - voditelja tega upora Matija Gubca. Plemiči so nato dokazali prav na tem kmetu, da niso ljudje, ampak zveri. Na glavo so mu posadili žarečo krono in mu dejali, da so kronali kralja kmetov in njihovih uporov.

Slovenski in hrvatski kmet pa ni bil kronan z žarečo krono, ampak z junaško krvjo Matija Gubca. To junaštvo pa se je pokazalo še enkrat čez več kot 360 let med narodnoosvobodilnim bojem. Brigada, ki je bila ustanovljena na Trebelnem, je nosila Gubčevo ime in tako nadaljevala in uresničila željo našega ljudstva, da bi bili svobodni.

Branko Markelj, 8. razred

Z A S T A R O P R A V D O

Pred nekaj stoletji so živeli kmetje zelo težavno življenje. Plačevati so morali fevdnemu gospodu različne dajatve. Poleg tega so plačevali davek še cerkvi. Živeli so v slabih hišah, največkrat skupaj z živino. Razsajale so različne bolezni, med njimi tudi kuga. Veliki roji kobilic so lahko v enem dnevu uničili vse prideleke, za katere je moral kmet skrbeti vse leto. Davki, tlake, bolezni, uničen pridelek, vse to je prisililo kmeta, da se je uprl. V 15. in 16. stoletju je bilo v Sloveniji in na Hrvaškem precej uporov. Kmetje so se upirali v manjših skupinah, zato takšni upori niso rodili sadov. Eden večjih uporov je bil 1515 na Slovenskem. Ta upor se je začel, ker niso mogli plačati vseh davkov. Čeprav je bila vojska upornikov precej številna, jo je plemenska vojska uničila. Puntarji so imeli neenotno vodstvo, ki tudi ni imelo pravega bojnega načrta, zato se tudi ta upor ni posrečil. Fevdalci so se kmetom kruto maščevali. Vodje upora so mučili in pobesili. Upornikom pa so sekali prste, roke, ušesa, noge in jim tako povrnili za upor. A kljub kaznim, ki so doletele nekatere kmete, niso odnehali. Hrvatski in slovenski kmetje so spet pričeli pripravljati punt. Predvsem hrvatski kmetje v okolici Stubice in Susedgrada niso mogli več zdržati pod pritiskom fevdalca Tahija. Ta upor so vodili trije kmetje. Glavni upornik je bil Matija Gubec, upor sta vodila še Pasanec in Gregorič, ki je bil vrhovni komendant kmečke vojske. Izdelali so podroben vojaški načrt. Ti uporniki niso šli več v boj samo z geslom "za staro pravdo", ampak so hoteli odpraviti fevdalni red. Vojska se je zbrala v okolici Stubice in se potem razdelila na tri dele. Cesar je zbral veliko plemensko vojsko, ki je spomočjo Uskokov uničila in zatrla ta upor. Čeprav ta upor ni uspel, je bil to velik korak naprej, ker so se kmetje zavedli svojega položaja in ugotovili,

MOJ PRIJATELJ

Vsakdo ima človeka, ki mu pomeni več kot drugi. Zau-
paš mu lahko svoje težave in svoje veselje. Take-
mu človeku pravimo prijatelj. Moj prijatelj je Mi-
ro Brezovar. Všeč mi je bil že takrat, ko sem mo-
ral jaz že okušati bridkost in srečo šole, on pa je
bil še prost, razigran deček, ki je rad stopil za ka-
teder in nas spraševal računati.

Miro je dve leti mlajši od mene, a me to nič ne mo-
ti pri najinem prijateljstvu. On sočustvuje pri
mojih težavah, jaz pa pri njegovih. Oba sodelujeva
pri novinarskem krožku. Miro je po svojem učnem
uspehu nekoliko boljši od mene. Če Mira ne vidim
vsek dan, nisem srečen. Miro je sin učiteljev, nje-
gov oče je celo ravnatelj, zato bi kdo pričakoval,
da je velik tožljivec in "čvekač". To pa niti naj-
manj ni res, ker Miro celo takrat molči, ko mu sošol-
ci delejo krivico. Miro je res moj najboljši pri-
jatelj in če bi bil on v nevarnosti, bi ga šel re-
ševati, čeprav bi to moral plačati s svojim življe-
njem. Nikdar ne dopustim in tudi ne bom, da bi se
Miru delala krivica,

Letos pa se bova morala ločiti. Jaz bom zapustil
osnovno šolo, on pa bo še dve leti sedel v teh
učilnicah. Poskušala bova, da si bōva vedno čim
bliže in da se bova čim večkrat srečala. Saj se
dobra prijatelja nikdar ne pozabita. Vsakdo se rad
vrača tja, kjer se je rodil in tudi spomini se vra-
čajo v mlada leta sreče, prijateljstva. Tako se bova
tudi midva spominjala dni, ko sva se oba lahko vi-
dela vsek dan in bila vesela, srečna, razigrana.

Branko Markeljč, 8. razred

N A Š L A S E M Z A K L A D

Anica Bracar, 6. razred

V večernem somraku sem stopala po gozdu. Vsak hrast je imel en par velikih oči in zdelo se mi, da vsi gledajo vame. Od groze mi je izpadlo kar polovico las.

Z zelo hitrimi koraki sem prišla do najbolj mogočnega hrasta v tistem gozdu. Bil je bolj debel od desetih moških skupaj in je imel gromozanske oči. Od strahu me je oblila taka zona, da sem skoraj omedlela. Stopila sem na veliko zeleno preprogo iz mahu in začelo se mi je vidno vdirati. Divje sem kriknila in odskočila na trdo zemljo. Naenkrat me je obdal čudovit sij in prej temačen gozd je postal svetlejši od sonca. Ko sem se po dolgi omedlevici zopet zavedla, je sijaj že pojenjal. V zemlji sem zagledala šest čudovitih zvezdic, zaradi katerih mi je jemalo vid. Na pol sem že oslepela in sem še komaj razločila največjo zvezdo, ki je bila od vseh tudi najlepša. Vzkliknila sem: "Moj zaklad! Čudovito, krasno! Moje presvetle zvezdice!" Z vso naglico sem zdirjala po gozdu. Ker pa sem bila napol slepa, sem se zaletela v hrast in sem ga prelomila na pol. Nato pa sem odšla domov po košaro, da bi odnesla zaklad. Dobila sem nevidno košaro in stekla z njo nazaj do mogočnega hrasta. Toda ostrmela sem. Zaklada ni bilo nikjer več. Sesešla sem se in glava mi je omahnila. Okrog mene je bila že trdna tema in na nebu sem zagledala prav tistih šest zvezdic. Bile so razvrščene kakor voz in tista večja je bila prva. "O, moj zaklad!" sem vzdihnila. Nekaj časa sem še gledala, nato pa odšla domov.

Še sedaj lahko ob jasnih nočeh vidimo na nebu tiste zvezdice. Jaz jih gledam vsak večer in vedno mi vrnejo nelaj las in nekoliko vida. Sedaj jih vidim že tako dobro, da opazim vsak njihov smehlaj in vidim, kako odpirajo usta ter me tolažijo.

Tudi vi pogledajte zvečer v nebo in videli boste tiste zvezdice. Naj odslej vsak ve, da je to moj zaklad, za katerega sem hotela, da bi vedela samo jaz, a se je razodel vsem ljudem in jim prinaša srečo.

Preprosto

SPET JA POGLAD PRIŠLA V E Č E R

Zabe, zabe, metulji, črčki,

Ura dela tika - taka,

ko večer v vas prikoraka,

tika - taka. Spet prišla.

Noč spusti se na zemljo

in preplavi vse nebo.

Tika - taka, tika - taka.

in črčki se črikajo. Breda Breznikar, 7. razred

a ptički vso noč pesni prepevajo.

N O Č

Ko sonce spušča se za goro,

se mrak spusti na zemljo,

a kmalu luna se pokaže

in medlo sveti na zemljo.

Luči prižgo se vse povsod,

otroci spat se odpravljajo,

v hlevu krave mukajo,

a koklja piščeta lovi.

Ker zdaj je noč,

otroci spat in lahko noč!

Doroteja Korak, 7. razred

Š T R K I

Pred kratkim - v nedeljo -

moj brat je imel rojstni dan.

Dva črna sta bila,

a tretji je bil

in najbolj nagajiv.

Škoda časa jih na počitnicah

in mi ji pogosto

prihod mojega brata.

Kar tako, ga napodi,

ker se muče se boji.

Vari Štrukelj, 8. razred

S P E T J E P O M L A D P R I Š L A

Žabe, race, metulji, črički,
sove in drobni ptički,
vsi so veseli, kar se le da,
saj je pomlad spet prišla.

Žabe regljajo, race plavajo povsodi,
letajo metulji sem ter tja
in črički že črikajo, sove skovikajo,
a ptički vesele nam pesmi prepevajo.

Anica Brcar, 6. razred

N A Š A M U C A

Naša muca bela je zelo debela,
ker je veliko mišk ujela in pojela.

Zdaj pa naša mucka
na zapečku že dremucka,
že sladko spi
in še v sanjah se smeji.

Ko pa naša mucka lačna je postala,
je z zapečka potuhnjeno lovit zbežala.

Andreja Rugelj, 5. razred

M U C K I

Pred kratkim - v nedeljo -
muca je imela mlade tri:
dva črna in bela,
a tretji je siv
in najbolj nagajiv.
Skrbno čuva jih na podu
in ni ji pogodu
prihod tujega mačka.
Kar takoj ga napodi,
ker za mucke se boji.

Veri Štrukelj, 6. razred

M U H A

Muha je nadležna stvar!

Ko se v postelji šele zbudim,

že mi nadležnica krog glave brenči.

Ves dan mi je za petami,

seda mi na nos.

A jaz se je otepam

in ji ne morem biti kos.

Nato pa v roke vzamem PIPS,

pritisnem na gumb, tekočina se razprši,

muha pa mrtva obleži.

Zdenka Jurglič, 6. razred

M I C K A I N Š O L A

Micka bo v jeseni v šolo šla,

nekaj pisati že zna,

v roki svinčnik že drži

in prav sladko se smeji.

Od daleč šolo opazuje,

vendar takole že modruje:

težko bo v hiši tej,

saj enke se delijo v njej.

Breda Breznikar, 7. razred

N A Š A M U C A

Naša muca ima mlade tri,

vsa razigrana se po dvorišču za njimi podi.

Za žogo skačejo sem ter tja,

za njo se zaganja družinica vsa.

Zdenka Rejc, 4. razred

U G A N K E

Po nebu se pode, sonce zakrivajo,
dež in grom privabljaajo.

Breda Breznikar, 7.razred

Kaže ti praznike vse,
na njem najdeš tudi svoje ime.

Doroteja Korak, 7.razred

Je utrujen in se znoji,
ko učenec ga v roki drži.

Doroteja Korak, 7.razred

Ob cesti stojim, otroci me s kamenjem obmetavajo,
voznikom pa pridem prav, kadar so v stiski.

Zvonka Breznikar, 4.razred

Je divja in domača žival,
ima urne noge pa vsak ga rad peje.

Zvonka Mikec, 5.razred

N A Š P S I Č E K

Psičku dali Medo smo ime,
a ta Medo priden ni,
vedno cunje trga rad
in kokoši nam podi.

Ko vrgel ata ga je v potok,
da okopal bi se Medo,
hitro zlezel je iz vode,
da bi brž posušil se.

Joži Umek, 7.razred

NOSIL SEM KURIRČKOVO TORBO

Na naši šoli je navada, da vsako leto nosijo kurirčkovo torbo taborniki. Ker sem tudi jaz tabornik, sem komaj čakal, kdaj bom toliko dorastel, da bodo tudi meni zaupali kurirčkovo torbo. Letos se je to zgodilo. Določili so me, da bom nosil torbo s svojim najboljšim prijateljem Brankom in sošolko Zdenko. Ker so se kurirji s torbo zakasnili, smo kar začeli s programom. Zaigrali smo igrico Kurirček se je znašel. Toda jaz nisem bil pri igrici. Ker naprej sem gledal proti travniku, od koder bi morali prinesti torbo. Ko smo odigrali, so tudi kurirji prispeli. Hitro smo izpolnili, kar je bilo potrebno in že smo odhiteli proti sosednji šoli. Ker pa smo zvedeli, da je veliko pionirjev šlo v zasedo, nismo šli po predvideni poti. Ko so spoznali, da smo jih prevarali, so bili nekateri jezni in so šli za nami, drugim pa se ni dalo teči in so se vrnili. Ko so nas dohiteli, so nam hoteli vzeti torbo, a mi bi raje dali vse, kot pa da bi jim prepustili torbo. Torbo smo srečno predali mirenskim pionirjem.

Na letošnjo kurirčkovo pošto mi bo lep spomin: po svoje sem čestital tovarišu Titu za njegov enainosemdeseti rojstni dan, zapomnil pa si bom tudi, da sem tekel skupaj s prijateljem Brankom, ki bo letos končal osnovno šolanje.

Miro Brezovar, 6. razred

NAŠO PEVSKI ZBOR JE PRVIČ NASTOPI L

V tretjem razredu je tovariš učitelj povedal, da bomo 11. 18. maja je bilo v Trebnjem srečanje vseh zborov iz naše občine. Tega srečanja se je udeležil tudi naš zbor, ki je tedaj prvič nastopil na večji prireditvi. Vsi veseli, vendar z nekoliko treme, smo se odpeljali v Trebnje. Tam smo odšli v prosvetni dom in poslušali zборе, ki so že imeli vaje. Med zadnjimi smo bili na vrsti tudi mi. Takrat smo šele začutili tremo in vsem se je zdelo, da bomo peli najslabše. Ko smo stopili na oder, smo se začeli vsi mešati med seboj, kajti prej nismo določili, kako naj stojimo. Vsi smo postali rdeči in odšli nazaj za oder. Potem pa smo se že tam postavili v vrste in odšli zopet pred pionirji, ki so gledali in jim je šlo zaradi našega obnašanja na smeh. Končno smo le začeli s petjem. Zapeli smo dve pesmi: Mavrični krog in Naša zemlja. Kmalu smo se privadili novemu okolju in smo kar dobro zapeli. Rdečica nam je pošla. Ko smo odpeli, smo odšli z odra, zadovoljni sami s seboj. Hkrati pa smo si govorili: "Dobro, da so bile to samo vaje, ko smo ga s svojim obnašanjem tako lomili." Potem smo imeli malico, po njej pa nekaj prostega časa, ki je hitro potekel in pričela se je prireditev: Igramo in pojemo za vas. Naš zbor je nastopil med prvimi. Na oder smo šli še z nekoliko treme, ker pa je bilo vse v redu, je še ta pošla. Dirigiral nam je tovariš Peček, peli pa smo ob spremljavi klavirja. Nazadnje smo vsi veseli odšli med poslušalce, ki so nam živahno ploskali.

Lahko smo ponosni, ker je na tem srečanju sodeloval tudi naš zbor. Bil je celo pohvaljen. Ta dan se mi je globoko vtisnil v spomin.

Anica Brcar, 6. razred

POGOZDOVANJE

V četrtek nam je tovariš učitelj povedal, da bomo šli pogozdovat. Po kosilu, ki so nam ga pripravili v šoli, smo odšli na pot. Pot je bila zelo dolga; še posebno pa se je vlekla zaradi precej toplega sonca. Ko smo končno prišli na cilj, ki je bil nekje v bližini Ravnika, smo se malo odpočili, nato pa odšli delat. Eni so kopali jame, drugi smo nosili smrečice. Najprej nam je delavec iz gozdnega obrata pokazal, kako naj sadimo. Najprej jo zakriješ s prvo prstjo, ki jo pohodiš, nato dodaš še eno plast zemlje. Ker nas je bilo veliko, smo delo na prvi površini hitro končali. Nato so šli najbolj žejni pit vodo k izviru - jaz sem jih šla samo gledat. Nato smo se lotili drugega prostora, ki je bil zraven prvega. Vesela sem, ker sem lahko sodelovala pri sajenju smrek. Da bi se jih vsaj veliko prijelo in da bi zrasle v velike smreke!

Mira Koščak, 7. razred

Ker je pri nas vse manj gozdov, posekane gozdne površine pogozdujejo. V petek smo pogozdovali tudi v Šentrupertu. Pogozdovali smo učenci sedmega in osmega razreda.

Po pouku smo se zbrali in odšli v gozd. Začeli smo kopati jame. Teren je bil precej strm pa tudi korenin od starih dreves je bilo še precej v zemlji. Bilo je precej vroče, le veter je pihal in nas hladil. Sošolka Jožica nam je večkrat prinesla vodo, da nismo bili žejni. Proti koncu smo bili še precej utrujeni, a smo vseeno pohiteli, da smo hitreje končali. Po treh urah smo posadili vseh 2000 smrečic. Veseli, da smo delo končali, smo z željo, da bi se smrečice prijele in da bi se tam čez nekaj let razprostiral lep smrekov gozd, odšli domov.

Mari Ramovš, 8. razred

Na koncu je pisatelj naši šoli podelil priznanje za tekmovanje za bralne značke, predsednik naše bralne značke pa je tudi pisatelju podelil priznanje za tekmovanje za bralne značke, saj je bil Leopold Suhadolčan, sedanji predsednik Zveze bralnih značk Slovenije, med prvimi, ki so začeli s tekmovanji. Ko sem tako pisatelja поблиže spoznala, sem si zaželela, da bi prebrala še veliko njegovih del.

Zdenka Jurglič, 6. razred

Pisatelj pa je v kroniko bralne značke zapisal:

ŽE OB KRATKEM, A ZELO PRIJETNEM SREČANJU Z MLADIMI BRALCI, SE MI JE RAZODELO, DA STE VELIKO STORILI ZA PRIDOBIVANJE MLADIH ZA DOBRO KNJIGO. PREPRIČAN SEM, DA BODO NEKEGA DNE POMNOŽILI DANES REDKE VRSTE OD-RASLIH BRALCEV.

8. junij 1973

Leopold Suhadolčan

Vsebina

1. maj 1943 - 1973

za staro pravdo

Prijateljstvo

Preprosto

Pionirska kronika

Likovne priloge:
Naš kraj

Preproste besede
glasilo novinarskega krožka
osnovne šole Šentrupert
šolsko leto 1972/73
leto III. številka 4

Uredniški odbor:

M. Brezovar, Z. Jurglič, B. Bučinel,
J. Lenič in B. Markelj
Mentorja: D. in J. Župan